ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಾಕ್ಷರತಾ ಇಲಾಖೆ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಆಧಾರಿತ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಸಾಮಗ್ರಿ

2025–26

ವಿಷಯ : ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ

ವರ್ಗ : 3

ರಾಜ್ಯ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ,

ಬನಶಂಕರಿ 3 ನೇ ಹಂತ, ಬೆಂಗಳೂರು – 560085

ಜಿಲ್ಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಚಿಕ್ಕೋಡಿ.

Concept and Guidance

Smt Rashmi Mahesh V. IAS
Principal Secretary to Government
Department of School Education and Literacy

Dr. Trilokchandra K.V IAS Commissioner Department of School Education, Bangalore	**Shri. Gopalakrishna H.N** Director, DSERT Bangalore

DIET Co-operation

Shri. Sanjeev Hulloli Principal DIET Chikkodi	Dr. K B Talawar Lecturer DIET Chikkodi

Composition

Smt. Radha P.
Senior Assistant Director
DSERT Bangalore

Mentor & Examiner

Shri. D. H. Kamble
Govt M. H. P.S. Rampur
Tal. Dist : Chikkodi

LESSON BASED ASSESSMENT MATERIAL CREATION RESOURCE TEAM OF 3RD EVS MARATHI MEDIUM

Shri. D. A. Phaphe Govt MHPS Tangadi Tal : kagawad Dist : Chikkodi
Smt. L. S. Koli Govt MLPS Lokur Tal : kagawad Dist : Chikkodi
Smt. S. C. Kamble Govt MLPS D. R. Patil Tot Mangasuli Tal: kagawad Dist : Chikkodi
Shri. C. A. Kumbhar Govt MLPS Sunnadkodi Tal: Athani Dist : Chikkodi

अनुक्रमाणिका

निल नकाक्षा Blue

Unit No	Knowledge			Understanding			Application			Skill			Total			Total	
	O.T	S.A	L.A	O.T	S.A	L.A	O.T	S.A	L.A	O.T	S.A	L.A	O.T	S.A	L.A	Q	M
1	3(3)	2(2)		2(2)	2(2)	1(3)	3(3)	2(2)	1(3)	2(2)		1(3)	10(10)	6(6)	3(9)	19	25
2	4(4)	1(1)		4(4)	1(1)	1(2)	3(3)	1(1)	1(2)	3(3)	1(1)		14(14)	4(8)	2(6)	20	28
3	3(3)			3(3)	1(2)	1(3)	3(3)	1(2)	1(3)	3(3)		1(3)	12(12)	2(4)	3(9)	17	25
4	4(4)	2(2)		4(4)	1(1)		2(2)	1(1)	1(3)	2(2)	1(1)		12(12)	5(5)	1(3)	18	20
5	4(4)	1(2)		3(3)	1(2)	1(3)	3(3)	1(2)		3(3)		1(3)	13(13)	3(6)	2(6)	18	25
6	5(5)	1(2)		5(5)	1(2)		3(3)	1(2)		3(3)		1(3)	16(16)	3(6)	1(3)	20	25
7	2(2)		1(2)	1(1)	1(1)	1(2)	1(1)	1(1)	1(2)		1(1)	1(2)	4(4)	3(3)	4(8)	11	15
8	2(2)	1(2)		2(2)	1(2)	1(2)	1(1)	1(2)	1(2)	1(1)	1(2)	1(2)	6(6)	4(8)	3(6)	13	20
9	1(1)			1(1)	2(2)		1(1)	1(2)			2(2)		3(3)	5(10)		8	13
10	5(5)			3(3)	1(2)		3(3)	1(2)		2(2)	1(2)		13(13)	3(6)		16	19
11	5(5)			3(3)	1(2)		2(2)	1(2)		3(3)			13(13)	2(4)		15	17
12	5(5)			4(4)	1(2)		3(3)	1(2)		2(2)	1(2)		14(14)	3(6)		17	20
13	5(5)	1(2)		4(4)	2(4)		3(3)	1(2)		3(3)	1(2)		15(15)	5(10)		20	25
14	4(4)		1(2)	3(3)	1(2)		2(2)	1(2)		2(2)	1(2)	1(2)	11(11)	3(6)	2(4)	16	21
15	3(3)	1(2)		3(3)	2(4)		2(2)	1(2)		1(1)	2(4)		9(9)	6(12)		15	21
16	3(3)	1(1)		2(2)	1(1)		3(3)	2(2)		2(2)	2(2)		8(8)	6(6)		14	14
17	2(2)	1(2)		1(1)	2(4)		1(1)	1(2)	1(3)	1(1)	1(2)		5(5)	5(10)	1(3)	11	18
18	3(3)	1(1)		2(2)	2(2)		3(3)	2(2)		3(3)	2(2)		11(11)	7(7)		18	18
19	2(2)			2(2)			1(1)	1(2)		1(1)	1(2)		6(6)	2(4)		8	10
20	3(3)	2(2)	1(2)	3(3)	2(2)	1(2)	2(2)		2(4)	2(2)	1(1)	1(2)	10(10)	5(5)	5(10)	20	25
21	5(5)	1(2)		4(4)	1(2)		3(3)	1(2)		3(3)		1(4)	15(15)	3(6)	1(4)	19	25
22	3(3)	1(2)		3(3)	1(2)	1(3)	3(3)	1(2)		2(2)	1(2)	1(3)	11(11)	4(8)	2(6)	17	25
23	4(4)	1(2)		4(4)	1(2)		4(4)	1(2)		3(3)	2(4)		15(15)	5(10)		20	25
24	4(4)	1(2)		4(4)	1(2)		3(3)	2(4)		4(4)	1(2)		15(15)	5(10)		20	25
25	4(4)	1(2)		4(4)	1(2)		3(3)	2(4)		4(4)	1(2)		15(15)	5(10)		20	25
														Total		410	

कठीणतेचे स्तर

पाठ क्रमांक	अती सुलभ	सुलभ	कठीण
1	1,2,3,4,5, 6,7,8,9,14	10,11,12,13,15,15	17,18,19
2	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11	12,13,14,15,16	17,18,19,20
3	1,2,3,4,5,6,7,8,	9,10,11,12,13	14,15,16,17
4	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11	12,13,14,15	16,17,18
5	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	11,12,13,14,15	16,17,18,19
6	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12	13,14,15,16	17,18,19,20
7	1,2,3,4,5,6,	7,8,9,	10,11
8	1,2,3,4,5,6,7	8,9,10	11,12,13
9	1,2,3,4	5,6,	7,8
10	1,2,3,4,5,14,15	6,7,8,9,11,12	10,13,16
11	1,2,3,5,7,9,11	4,6,8,10,12,14	13,15
12	1,2,3,5,7,9,11	4,6,8,10,12,13,20	13,14,16,17
13	1,2,3,5,7,9,11,18,19	4,6,8,10,12,13,20	14,15,16,17
14	1,2,3,13,14,15	4,5,6,7,8	6,8
15	1,2,3,4,7,9,12	5,11,13,14,15	6,10,15
16	1,2,3,6,11,12	2,5,7,8,9,10	13,14,15,16
17	1,2,3,4,5	6,7,8,9	10,11
18	1,2,3,4,11,12	5,6,7,10,11	8,9
19	1,2,3,4	5,6	7,8
20	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12	13,14,15,16	17,18,19,20
21	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11	12,13,14,15	16,17,18
22	1,2,3,4,5,6,7,8,9	10,11,12,13	14,15,16
23	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	11,12,13,14,15	16,17,18,19,20
24	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	11,12,13,14,15	16,17,18,19,20
25	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10	11,12,13,14,15	16,17,18,19,20

इयत्ता : तिसरी *विषय : परिसर अध्ययन*

अध्ययन निष्पत्ती यादी

अ.नं	*पाठाचे नाव*	*अध्ययन निष्पत्ती*
1	बागेतील एक दिवस	*1)* तुम्ही पहता त्या प्राण्यांच्या रंगाची, आकाराची, अन्नाची आणि निवाऱ्याची विविधता वर्णन करा *2)* पक्ष्यांचे आवाज, अन्न निवास्स्थान, इत्यादीवर आधारीत वर्ण्न करा
2	हिरवी संपत्ती	1) वनस्पतींच्या आकारांची, वाढीच्या क्षेत्रांची, रंगांची आणि आकारांची विविधता जाणून घ्या आणि वनस्पती वाढविण्यात रस दखवा. *2)* परिसरात आढळणाऱ्या वनस्पतींच्या विविधतेबद्दल जणून घ्या. *3)* पिकांबद्दल जाणून घ्या. *4)* विविध प्रकाराची पाने गोळा करा आणि त्यांच्या आकार, रंग, पोत आणि वासावर चर्चा करा. *5)* काही हंगामात पाने गळताना तुम्हाला दिसेल. *6)* गळलेल्या पानापसून खत कसे बनवायचेते शिका, 7) विविध वस्तूंवर रंगवलेली पाने ओळखा.
3	घुबडाचा न्याय	*1)* सजीव आणि निर्जीव वस्तुंमधील फ़रक ओळखा. 2) प्राणी आणि वनस्पतींमधील समानता आणि फरक ओळखा.
4	पाण्याच्या थेंबाची गोष्ट	*1)* प्राण्यांची विविध स्रोत ओळखा. *2)* घरगुती वापरण्यासाठी पाणी किती दूरवरून आणले जाते हे स्पष्ट करा. *3)* दैनंदिन कामासाठी आवश्यक असलेल्या किंवा वापरल्या जणाऱ्या पाण्याची मात्रा समजूण घ्या.

		4) पाणी साठवण्याच्या भांड्यांचा आकार, आकारमान, आणि समग्रीवर चर्चा करा. 5) पाणी गोळा करताना आणि वापरताना पाळायचे सुरक्षित मार्ग समजूण घ्या.
5	पाण्याचे विश्व	*1)* नद्या आणि समुद्रात राहणारे जीव ओळखा. *2)* पाऊस पडल्यावर वनस्पती आणि प्राण्यांच्या प्रतिसादाचे निरीक्षण करा. *3)* नध्या आणि पावसाच्या पाण्याशी संबंधित गाणे आणि नृत्यासारखा कलांमधून विषय व्यक्त करा. *4)* हंगामानुसार पाण्याच्या प्रवाहातील बदल ओळखा.
6	आहाराची विविधता	*1)* स्वयंपाकासाठी वापराल्या जाणाऱ्या विविध प्रकारच्या खाद्यपदार्थांचे आणि इंधानाचे वर्गीकरण करणे. 2) विविध प्रकारचे खाद्यपदार्थ ओळखा. विद्यार्थी स्वयंपाकघरात सामन्यत: वापरले जाणारे विविध खाद्यपदार्थ ओळखण्यास आणि त्यांचे वर्गीकरण करण्यास सक्षम असतील.
7	आपले स्वयंपाकघर	1) स्वयांपाकघरातील भांड्यांचा वापर समजून घ्या: सामान्य स्वयांपाकघरातील साधने आणि त्यांचे उपयोग ओळखा (चमचे, चाकू, भांडी, स्टोव्ह इत्यादी). 2) स्वयांपाकाच्या पद्धती ओळखा: उकळणे, तळणे, भाजणे आणि वाफवणे यासारख्या स्वयांपाकाच्या मूलभूत पद्दतींचे वर्णन करा. 3) निरीक्षण आणि अहवाल देण्याची कौशल्ये वाढवा: मुलांना त्यांच्या घरातील स्वयांपाकघराचे निरीक्षण करणयास आणि त्यांचे निष्कर्ष वर्गात सामायिक करणयास प्रोत्साहित करा. 4) निवाऱ्याची गरज समजून घ्या: हवामान, प्राणी आणि सुरक्षितपणे राहणयासाठी घरे का महत्त्वाची आहेत हे विद्यार्थ्यांना समजेल.

8	चला आपण घर बांधूया	1) घरांचे विविध प्रकार ओळखा: विविध प्रकारची घरे (कच्ची, पक्की, अपार्ट्मेंट्स, झोपड्या इत्यादी) आणि ती बांधणयासाठी वापरलेली सामग्री ओळखा. 2) घर बांधकामात वापरल्या जाणाऱ्या सामग्रीबद्दल जाणून घ्या: विटा सिमेंट, लाकूड, लोखंड आणि गवत यासारख्या बांधकाम सामग्री ओळखा. 3) विविध कामगारांची भूमिका समजून घ्या: घर बांधकामात गुंतलेल्या लोकांबद्दल जाणून घ्या, जसे की गवांडी, सुतार, प्लांबर, इलेक्ट्रिशियन, पेंटर इत्यादी.
9	सुंदर घर	1. घरात स्वच्छतेचे महत्त्व समजून घ्या: चांगले आरोग्य आणि आरामासाठी घर स्वच्छ आणि व्यवस्थित ठेवाणे का महत्त्वाचे आहे हे विद्यार्थी स्पष्ट करतील. 2. स्वच्छ आणि अस्वच्छ सवयी ओळखा: घर स्वच्छ ठेवणाऱ्या सवयी (जसे की झाडणे, धूळ काढणे, धुणे) आणि ते अस्वच्छ करणाऱ्या सवयी (जसे की कचरा टकणे, किंवा अन्न सांडणे) ओळखा. 3. स्वच्छतेसाठी मूलभूत साधने जाणून घ्या: घरात वापरली जाणारी सामान्य साफसफाईची साधने ओळखा, जसे की झाडू, पोछा, डस्टपॅन आणि डस्टर. 4. दैनांदिन साफसफाईच्या सवयींना प्रोत्साहन द्या: अंथरूण घालणे, शूज व्यवस्थित ठेवणे आणि कचरा डब्यात टकणे यासारखी साधी दैनांदिन कामे शिकून त्यांचे पालन करा.
10	आपली ज्ञानेंद्रिये	1. पाच ज्ञानेंद्रिये ओळखा: विद्यार्थी पाच मुख्य ज्ञानेंदद्रये - डोळे, कान, नाक, जीभ आणि त्वचा ओळखणयास सक्षम असतील.

		2. प्रत्येक ज्ञानेंद्रियाचे कार्य समजून घ्या: प्रत्येक ज्ञानेंद्रिय आपल्याला काय करण्यास मदत करते याचे वर्णन करा (डोळे आपल्याला पाहणयास मदत करतात, कान आपल्याला ऐकणयास मदत करतात...). 3. प्रत्येकाचे महत्त्व ओळखा: ज्ञानेंद्रिये आपल्याला जगाचा अनुभव घेणयास आणि सुरक्षित राहणयास किती मदर करतात हे स्पष्ट करा. 4. निरोगी सवयींना प्रोत्साहन द्या: ज्ञानेंद्रियांचे संरक्षण करणाऱ्या आणि स्वच्छतेला प्रोत्साहन देणाऱ्या सवयींचा सराव करा.
11	दातांचे महत्त्व	1) दातांचे प्रकार ओळखा: विद्यार्थी दातांचे विविध आणि त्यांची कार्ये ओळखणयास सक्षम असतील. 2) दातांची भूमिका समजून घ्या: दात चावणयास, चघळणयास आणि स्पष्टपणे बोलणयास किती मदत करतात हे स्पष्ट करा. 3) दातांच्या स्वच्छतेचे महत्त्व ओळखा: दात स्वच्छ आणि निरोगी ठेवणे का महत्त्वाचे आहे हे समजून घ्या. 4) ब्रश करणयाच्या योग्य तंत्राबद्दल जाणून घ्या: दात घासणयाचे आणि तोंडी स्वच्छता राखणयाचे योग्य मार्ग दाखवा. 5) दुधाचे दात आणि कायमचे दात यांच्यातील फरक जाणून घ्या: आयुष्यात येणारे दातांचे दोन साच आणि ते कधी दिसतात ते ओळखा. 6) अन्नाचा दातांवर होणाऱ्या परिणाम समजून घ्या: साखरयुक्त आणि जांक फूड दातांना कसे नुकसान पोहोचवू शकतात आणि निरोगी त्यांना कसे मजबूत करते हे ओळखा. 7) नियमित दंत सवयींना प्रोत्साहन द्या: दिवसातून दोनदा ब्रश करणे. जेवनानंतर तोंड स्वच्छ धुणे आणि नियदमतपणे दंतवैद्याला भेटणे यासारख्या दैनंदिन सवयींना प्रोत्साहन द्या.
12	धोखा अपघात	1) सार्वजनिक सुविधांची गरज ओळखा आणि त्यांचे सांरक्षण करा

13	सुविधा आमच्यासाठी	1) सार्वजनिक सुविधांची गरज ओळखा आणि त्यांचे सांरक्षण करा
14	वाहतुकीची साधने	1) प्रवासाची आवश्यकता ओळखा. 2) नजीकचे अंतर, दूरचे अंतर आणि वाहतुकीचे नवीन प्रकार समजून घ्या. 3) बस स्थानक/रेल्वे स्थानकावर काम करणाऱ्या विविध प्रकारच्या कामगारांना समजून घ्या.
15	संपर्क पत्राद्वारे	1) मी हावभाव आणि कृतींद्वारे भाषा वापरून बोलेन. 2) मी पत्रांद्वारे सांवाद साधणयाची कला आणि टपाल कार्यालयाच्या कार्याबद्दल शिकेन.
16	दीपाच्या घराण्याची वंशावळ	1) तीन पिढ्यांमधील सदस्यांमधील संबंध समजून घ्या. 2) आई-मुलाचे नाते समजून घ्या. 3) कुटुंबातील सदस्यांची शारीरिक आणि आनुवांशिक वैशिष्ट्यांमधील समानता ओळखा
17	माझा छंद	1) मूल्ये आणि छंदांवर कुटुंब आणि मित्रांच्या प्रभावाचे निरीक्षण करा.
18	हे देखील आपल्यासारखेच	1) विशेष गरजा असलेल्या व्यक्तींबद्दल सांवेदनशीलला आणि मदत करणयाची वृत्ती विकसित करू.
19	सण आणि जत्रा	1) सामुदायिक सण समारांभ आणि जत्रांमध्ये सहभागी व्हा आणि तेथे आढळणारे परस्पर सहकार्य ओळखा.
20	माझा एक दिवस	1) माझ्या दैनांदिन कामांची यादी करा. 2) काही मुलांना बालमजुरी करणयास भाग पाडले जाते अशा अपरियार्य परिस्थितीला आपण ओळखतो.

21	लपंडाव एक खेळ	1) खेळांचे इनडोअर आणि आउटडोअर खेळांमध्ये वर्गीकरण करा. 2) खेळ खेळणयाचे फयदे समजून घ्या. 3) स्थानिक आणि मी माझ्या वडीलधाऱ्यांकडून पारंपरिक खेळांबद्दल शिकलो. 4) कथापुस्तके, खेळ, रेडिओ आणि दूरदर्शनद्वारे उपलब्ध असलेल्या मनोरांजनाच्या विविध प्रकारंबद्दल जाणून घ्या.
22	एक मडक्याची गोष्ट	1) मातीकाम आणि चाकाचे उदाहरण देऊन त्यांनी आपल्या मूलभूत गरजा पूर्ण करणयासाठी विविध वस्तू कशा बनवायला सुरूवात केली हे स्पष्ट करा. 2) कालांतराने मातीकामाच्या वापरातील हळूहळू बदल चर्चा करा. 3) मातीपासून भांड्यांचे नमुने बनविणे
23	पृथ्वी-आपले घर	1) मी पृर्थवीचा आकार समजून घेईन. 2) ढगाळ, पावसाळी आणि सनी यांसारख्या शब्दांचा वापर करून दिवसा होणारे बदल वर्णन करा. 3) मला सूर्योदय पाहणे आणि दिशा ओळखणे आठवते.
24	नकाशा	1) नकाशाचा अर्थ समजून घ्या.
25	माझा जिल्हा-तुझा जिल्हा	1) जिल्ह्याची ओळख आणि तेथे रहणारे प्राणी आणि पक्षी. 2) जिल्ह्यातील व्यवसाय, शेती आणि पिकांची माहिती. 3) जिल्ह्यातील कारखान्यांची ओळख. 4) प्रसिद्ध ठिकाणांची ओळख. 5) नद्यांची ओळख.

पाठाधारीत मूल्यमापन

पाठ 1 - बागेतील एक दिवस

I. योग्य पर्याय निवडून प्रश्नांची उत्तरे द्या. **(10 x 1 = 10)**

1. यापैकी सर्वात मोठा जलचर प्राणी कोणता आहे?

   A) मासा B) ब्लूव्हेल C) खेकडा D) सागरीतारा

   उत्तर: ब्लूव्हेल

2. कोणत्या पक्ष्याचा रंग हिरवा असतो?

   A) कावळा B) बदक C) पोपट D) बगळा

   उत्तर: पोपट

3. जरी आपण आपल्या घरात पाळीव प्राणी नसलो तरी, घरत रहणारे प्राणी कोणते?

   A) मांजर B) शेळी C) गाय D) पाल

   उत्तर: पाल

4. गरुडाचे अन्न काय आहे?

   A) फळे B) धान्य C) मांस D) गवत

   उत्तर: मांस

5. सुंदर घरटे बांधणारा पक्षी कोणता?

   A) सुगरण पक्षी B) बदक C) घुबड D) कोकिळा

   उत्तर: सुगरण पक्षी

6. खालील पैकी कशाला सर्वात जास्त पाय आहेत ?

   A) खेकडा B) उंदीर C) कोळंबी D) शतपाद

   उत्तर: शतपाद

7. सापाचे निवासस्थान कोणते आहे?

   A) घरटे B) बिळ C) गटार D) गुहा

   उत्तर: बिळ

8. कोकिळा पक्षी हा एक ____________ पक्षी आहे.

   A) जलद उडणारा B) मधुर आवाजाचा C) फार मोठा D) न उडणारा

   उत्तर: मधुर आवाजाचा

9. बेडूक कुठे राहतो ?

A) पाण्यात B) जमिनीवर C) दोन्ही ठिकाणी D) झाडावर

उत्तर: पाण्यात व जमिनीवर

10. सर्वभक्षी प्राण्याचे उदाहरण काय आहे ?

A) कुत्रा B) हत्ती C) सिंह D) शेळी

उत्तर: कुत्रा

II. नाते ओळखा आणि योग्य उत्तर लिहा. (6 गुण) (6 x 1 = 6)

11. शेळी : चालते : : बेडूक : ____________

उत्तर: उडी मारतो

12. साप : सरपटतो : : मासा : ____________

उत्तर: पोहतो

13. घोडा : किंकाळतो : : सिंह : ____________

उत्तर: गर्जना

14. वाघ : डरकाळी काढतो : : हत्ती : ____________

उत्तर: तुतारतो

15. हत्ती : मोठा प्राणी : : उंदीर : ____________

उत्तर: लहान प्राणी

16. जलद चालणारा : चित्ता : : संथ चालणारा : ____________

उत्तर: कासव

III. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (3 गुण) (3 x 3 = 9)

17. शाकाहारी प्राणी कोणते? दोन उदाहरणे द्या.

उत्तर: जे प्राणी गवत, धान्य, फळे व भाज्या खातात त्यांना शाकाहारी प्राणी म्हणतात. उदा. गाय, हरण.

18. उन्हाळयात आपण पक्षांना कशी मदत करू शकतो?

उत्तर: आपण त्यांच्या साठी पाण्याच्या आणि धान्याच्या वाट्या गच्चीवर किंवा खिडकीत ठेवू शकतो. शक्य असल्यास त्यांना सावलीसाठी लाकडाच्या पेटीचे घरटे बनवू शकतो.

19. खालील प्राण्यांची गटवारी करा – शाकाहारी, मांसाहारी आणि सर्वभक्षी.

गाय, गिधाड, कावळा, ससा, अस्वल, हरण, कोंबडी, बिबट्या, सिंह

उत्तर:

शाकाहारी – गाय, ससा, हरण

मांसाहारी – गिधाड, बिबट्या, सिंह

सर्वभक्षी – कावळा, कोंबडी, अस्वल

पाठ 2 – हिरवी संपत्ती

I. योग्य पर्याय निवडून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा: (10 गुण) **(10 x 1 = 10)**

1. वनस्पतींची पाने साधारणपणे कोणत्या रंगाची असतात?

A) पांढरी B) हिरवी C) काळी D) निळी

उत्तर: हिरवी

2. नारळाचे झाड कोणत्या प्रकारात मोडते?

A) वेल B) झुडूप C) झाड D) औषधी वनस्पती

उत्तर: झाड

3. यापैकी कोणते फळ वेलींवर उगम पावते?

A) आंबा B) पेरू C) फणस D) टरबूज

उत्तर: टरबूज

4. पिकलेले केळे कोणत्या रंगाचे असते?

A) पिवळे B) लाल C) हिरवे D) पांढरे

उत्तर: पिवळे

5. पाण्यात उगम पावणारे झाड कोणते?

A) गुलाब B) कमळ C) मोगरा D) झेंडू

उत्तर: कमळ

6. जाडसर व कठीण खोड असणारी उंच झाडे म्हणजे ____________

A) झुडूप B) वेल C) झाड D) औषधी वनस्पती

उत्तर: झाड

7. यापैकी कोणता पदार्थ वनस्पती गटात येत नाही?

A) भात B) ज्वारी C) अळदD) गहू

उत्तर: अळद

8. पपईची झाडे सामान्यतः कुठे उगम पावतात?

A) वाळवंटात B) किनारपट्टीवर C) पश्चिम घाटात D) सपाट भागात

उत्तर: सपाट भागात

9. लांब पानं असणारी वनस्पतींचा समूह कोणता?

A) कमळ-वाळा B) कडुनिंब-गुलाब C) शेवंती D) ऊस-मका

उत्तर: ऊस-मका

10. कडीपत्त्याच्या झाडाचे कोणते भाग आपण स्वयंपाकात वापरतो?

A) पाने B) खोड C) बियाD) मुळे

उत्तर: पाने

II. योग्य जुळवा: (4 गुण) **(4 x 1 = 4)**

11. मिरी – सुगंधी पाने
12. वांगी – मोठी, लांब पाने
13. केळ – डोंगरी भागात उगम
14. पुदीना – औषधी वर्गात मोडणारा

III. प्रश्नांची उत्तरे लिहा: **(4 x 2 = 8)**

15. शाळेच्या आवारात गळून पडलेली पाने आपण कशी वापरू शकतो?

उत्तर: गळलेली पाने खत म्हणून वापरू शकतो. ती सडवून सेंद्रिय खत तयार करता येते.

16. वनस्पतींचा कोणता भाग जमिनीत असतो? त्याचा रंग काय असतो?

उत्तर: मुळे जमिनीत असतात. त्यांचा रंग सहसा पांढरट किंवा तपकिरी असतो.

17. जाड साली असणाऱ्या दोन झाडांची नावे लिहा.

उत्तर: वड, सागवान

18. औषधी वनस्पतीचे खोड कसे दिसते?

उत्तर: त्यांचे खोड नाजूक, कोवळे आणि बारीक असते.

IV. दोन वाक्यांत उत्तर द्या: **(2 x 3 = 6)**

19. अशा कोणत्या वस्तूंवर तुम्ही पाने व फुलांची चित्रे पाहिली आहेत?

उत्तर: शुभेच्छा पत्रांवर, दिवाळी फुलक्यांवर, रांगोळीत आणि पुस्तकांच्या कव्हरवर पाने व फुलांची चित्रे असतात.

20. वनस्पतींचे काय फायदे आहेत?

उत्तर: वनस्पती आपल्याला अन्न, औषधे, फळे, फुले, लाकूड आणि प्राणवायू देतात. त्या पर्यावरणाचे संतुलन राखतात.

पाठ 3 – घुबडाचा न्याय

I. योग्य पर्याय निवडा आणि लिहा: (4 x 1 = 4)

1. खालील पैकी कोणता प्राणीशरीराचा भाग नाही?

   A) पाय B) डोके C) मूळ D) पोट

   उत्तर: मूळ

2. खालीलपैकी कोणती निर्जीव वस्तू आहे?

   A) काकडीचा वेल B) बस C) घुबड D) गाय

   उत्तर: बस

3. झाडांना लागणारे खत व पाणी कुठून मिळते?

   A) जमिनीतून B) हवेतून C) स्वतःपासून D) कोणतेही नाही

   उत्तर: जमिनीतून

4. सर्व झाडांची पाने ____________ असतात.

   A) लाल B) समान आकाराची C) समान आकारमान D) भिन्न आकाराची

   उत्तर: वेगवेगळ्या आकाराची

II. योग्य जोड्या जुळवा: **(4 x 1 = 4)**

5. ट्रेन – अंडी घालते
6. घोडा – बियापासून नवीन झाड उगम पावते
7. प्राणी – हालचाल करतो पण जिवंत नाही
8. झाडे – हालचाल करतात आणि जिवंत असतात

III. नाते ओळखा व उत्तर लिहा: **(4 x 1 = 4)**

9. मनुष्य : हवेतून श्वास घेतो : : मासा : ____________

   उत्तर: पाण्यातून श्वास घेतो

10. प्राणी : झाडे – अन्न प्राण्यांकडून मिळते : : झाडे : ____________

    उत्तर: सूर्यप्रकाशातून अन्न तयार करतात

11. झाडाची पाने : हिरवी : : प्राण्याचा रंग : ____________

    उत्तर: वेगवेगळा

12. निर्जीव वस्तू : वाढत नाहीत : : सजीव वस्तू : ____________

    उत्तर: वाढतात

IV. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा: **(2 x 2 = 4)**

13. माती निर्जीव का असते?

उत्तर: कारण ती स्वतःहून श्वास घेत नाही, हालचाल करत नाही आणि वाढत नाही.

14. प्राणी आणि वनस्पती यामधील एक मुख्य फरक सांगा.

उत्तर: प्राणी हालचाल करू शकतात तर वनस्पतींची हालचाल मर्यादित असते. प्राणी अन्न शोधतात पण झाडे अन्न तयार करतात.

V. ३-४ वाक्यांत उत्तर द्या: **(3 x 3 = 9)**

15. ‘गाय’ जिवंत प्राणी आहे असे तुम्ही का म्हणता?

उत्तर: कारण गाय श्वास घेते, हालचाल करते, अन्न खाते, मुलं जन्माला घालते. त्यामुळे ती सजीव आहे.

16. ढग हलतात व आकाराने वाढतात. तरीही ते जिवंत का नाहीत?

उत्तर: ढग स्वतःहून श्वास घेत नाहीत, अन्न खात नाहीत, प्रजोत्पत्ती करत नाहीत. त्यामुळे ते निर्जीव आहेत.

17. आपण बी पेरल्यानंतर 15 दिवसांनी त्यात कोणते बदल पाहिले?

उत्तर: बी फुगते, त्यातून अंकुर बाहेर येतो, मग मुळे, खोड व पाने उगम पावतात. झाडाची वाढ सुरू होते.

पाठ 4 – पाण्याच्या थेंबाची गोष्ट

I. योग्य पर्याय निवडा आणि लिहा: (8 गुण) **(8 x 1 = 8)**

1. जीवनासाठी महत्त्वाचे द्रव म्हणजे काय?

    A) दूध B) पाणी C) ताक D) रस

    उत्तर: पाणी

2. यापैकी कोणता पाण्याचा स्रोत नाही?

    A) नळ B) विहीर C) नदी D) तलाव

    उत्तर: नळ

3. समुद्राचे पाणी कसे लागते?

    A) गोड B) कडसर C) खारट D) आंबट

    उत्तर: खारट

4. माणसांनी मोठ्या प्रमाणावर पाणी साठवण्यासाठी काय बांधले?

    A) चर B) पाण्याची टाकी C) तलाव D) धरण

    उत्तर: धरण

5. फळे व भाजीपाला धुतलेले पाणी कशासाठी वापरू शकतो?

    A) प्यायला B) स्वयंपाकाला C) आंघोळीसाठी D) झाडांना लावण्यासाठी

    उत्तर: झाडांना लावण्यासाठी

6. पाणी ही एक ____________ अवस्था आहे.

    A) घन B) द्रव C) वायू D) प्लाझ्मा

    उत्तर: द्रव

7. यापैकी पाणी कमी धरून ठेवणारे साधन कोणते?

    A) बादली B) फिल्टर C) ग्लास D) सिंटेक्स टाकी

    उत्तर: ग्लास

8. दररोज किमान किती पाणी प्यावे?

    A) 1 लिटर B) 6 ते 7 लिटर C) 1.5 ते 3 लिटर D) 500 मि.ली.

    उत्तर: 1.5 ते 3 लिटर

II. योग्य जोड्या जुळवा: (4 गुण) **(4 x 1 = 4)**

9. मडके – स्टील

10. सिंटेक्स – वीट, वाळू, सिमेंट

11. बादली – प्लास्टिक

12. चर – माती

III. प्रश्नांची उत्तरे लिहा: (5 गुण) **(5 x 1 = 5)**

13. जमिनीवर पडलेले पावसाचे पाणी कुठे जाते?

उत्तर: काही पाणी जमिनीत झिरपते, काही नाल्यांतून वाहून जाते.

14. तुमच्या गावातील पाण्याचे स्रोत कोणते?

उत्तर: विहीर, नळ, हातपंप, तलाव, नदी

15. तुमच्या घरी पाणी कोण आणतो व कुठून आणतो?

उत्तर: आई किंवा बाबा नळातून किंवा विहिरीतून पाणी आणतात.

16. तुम्ही पाणी कशासाठी वापरता?

उत्तर: अंघोळ, धुणे, स्वयंपाक, झाडांना पाणी देणे, प्यायला

17. दररोज आंघोळ आणि शौचासाठी अंदाजे किती कप पाणी लागते?

उत्तर: सुमारे 15–20 कप (अंदाजे 10–15 लिटर)

IV. 3–4 वाक्यांत उत्तर द्या: (3 गुण) **(1 x 3 = 3)**

18. घरी पिण्याचे पाणी सुरक्षित ठेवण्यासाठी आणि वापरण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना कराव्यात?

उत्तर:

पाण्याची स्वच्छ टाकी वापरावी

पाणी उकळून किंवा फिल्टर करून प्यावे

झाकण असलेल्या भांड्यात पाणी ठेवावे

साठवलेले पाणी दिवसातून एकदा बदलावे

पाठ 5 – पाण्याचे विश्व

I. योग्य पर्याय निवडून उत्तर लिहा: (6 गुण) **(6 x 1 = 6)**

1. यामधून सर्वात लहान जलचर प्राणी ओळखा.

A) मगरी B) व्हेल मासा C) बेडूक D) डॉल्फिन

उत्तर: बेडूक

2. झाडे व झुडपे फुलांनी बहरतात तो ऋतू कोणता?

A) पावसाळा B) उन्हाळा C) हिवाळा D) नेहमीच

उत्तर: पावसाळा

3. पावसाळ्यात नदीतील पाण्याची पातळी कशी असते?

A) कमी B) जास्त C) मध्यम D) कोरडे

उत्तर: जास्त

4. पावसाळ्यात नद्या वाहत जातात आणि शेवटी पाणी कुठे जाते?

A) तलावात B) सूर्याजवळ C) समुद्रात D) जमिनीवरच राहते

उत्तर: समुद्रात

5. तलावातील पाणी कोणत्या ऋतूमध्ये सामान्य असते?

A) पावसाळा B) हिवाळा C) उन्हाळा D) नेहमी

उत्तर: हिवाळा

6. पावसाळा आला की बेडूक कसे वागतात?

A) आनंदाने ओरडतात B) झोपतात C) कुरकुर करतात D) काहीच करत नाहीत

उत्तर: आनंदाने ओरडतात

II. प्राणी व त्यांची राहण्याची ठिकाणे जुळवा: (4 गुण) **(4 x 1 = 4)**

7. व्हेल मासा – तलाव

8. मगर – विहीर / डबकं

9. करकोच – समुद्र

10. कासव – नदी

III. प्रश्नांची उत्तरे लिहा: (3 गुण) **(3 x 1 = 3)**

11. पावसाळ्यात नद्या, ओढे, तलाव ओसंडून वाहतात. का?

उत्तर: कारण त्यात पावसाचे जास्त पाणी साचते व वाहते.

12. उन्हाळ्यात झाडे आणि झुडपांची स्थिती कशी असते?

उत्तर: पाने गळतात, झाडे कोरडी व सुकलेली दिसतात.

13. नदीत तुम्ही कोणते दोन प्राणी पाहिले आहेत?

उत्तर: मासा, कासव

IV. 2–3 वाक्यांत उत्तर द्या: (6 गुण) **(3 x 2 = 6)**

14. समुद्रात राहणारे जलचर प्राणी कोणते?

उत्तर: डॉल्फिन, व्हेल मासा, स्टारफिश, ऑक्टोपस

15. पाऊस आला की झाडे आणि प्राणी कसे प्रतिसाद देतात?

उत्तर: झाडे बहरतात, नवीन पालवी फुटते. प्राणी आनंदाने ओरडतात, हालचाल करतात.

16. पाऊस आला की तुम्ही काय करता?

उत्तर: मी छत्री घेऊन बाहेर जातो/जाते, कधी कधी पावसात भिजायला मजा येते. आई पावसाळी चटपटीत पदार्थ बनवते.

V. 4–5 वाक्यांत उत्तर द्या: (6 गुण) **(2 x 3 = 6)**

17. उन्हाळयात पाण्याचे स्रोत का आटतात? आणि तुम्ही पाणी कसे वाचवता?

उत्तर: उन्हामुळे जास्त बाष्पीभवन होते, म्हणून तलाव, विहिरी कोरड्या पडतात. मी नळातून वाहणारे पाणी थांबवतो, वापरलेले पाणी झाडांना वापरतो, आणि अति पाणी वाया घालवत नाही.

18. पावसावर एक कविता लिहा.

उत्तर:

पावसाचा थेंब टपकतो,
झाडांवरती पडतो,
मातीचा सुगंध येतो,
छान वाटतं मनाला,
पाऊस आनंद देतो आपुलकीने सगळयांना.

पाठ 6 – आहाराची विविधता

I. योग्य पर्याय निवडा व लिहा: (8 गुण) **(8 x 1 = 8)**

1. समुद्रकिनाऱ्याजवळ राहणारे लोक सर्वात जास्त काय खातात?

    A) मटण B) मासे C) मका D) ज्वारी

    उत्तर: मासे

2. यापैकी कोणते अन्न शरीराला ऊर्जा देणारे आहे?

    A) गहू B) तूर डाळ C) फळे D) भाज्या

    उत्तर: गहू

3. डाळी आपल्याला ___________ मध्ये मदत करतात.

    A) वाढ B) ऊर्जा C) रोग प्रतिबंध D) मल स्राव

    उत्तर: वाढ

4. यापैकी कोणते अन्न वनस्पतींमधून मिळते?

    A) अंडे B) मांस C) दूध D) तांदूळ

    उत्तर: तांदूळ

5. यापैकी कोणते अन्न वनस्पतीजन्य नाही?

    A) साजूक तूप B) फळे C) शेंगदाणे D) पालेभाज्या

    उत्तर: साजूक तूप

6. लहान मुलांसाठी पोषणमूल्यपूर्ण आणि संपूर्ण अन्न कोणते?

    A) तांदूळ B) चपाती C) मांस D) दूध

    उत्तर: दूध

7. तुमच्या घरी सर्वांत जास्त अन्नाची गरज कोणाला असते?

    A) मला B) वडिलांना C) बहिणीला D) सर्वांनाच समान

    उत्तर: सर्वांनाच समान

8. आपण फळे व भाज्या का खाव्यात?

    A) आरोग्यासाठी B) ऊर्जा मिळवण्यासाठी C) चव साठी D) वाढीसाठी

    उत्तर: आरोग्यासाठी

II. योग्य जोड्या जुळवा: (4 गुण) **(4 x 1 = 4)**

9. आमटी – मका / गहू
10. ब्रेड – तांदूळ
11. तांदूळ – भाजी
12. पुलाव – तूर डाळ

III. नाते ओळखा आणि उत्तर लिहा: (4 गुण) **(4 x 1 = 4)**

13. वाघ : हरण : : मांजर : ____________

उत्तर: उंदीर

14. हरण : गवत, पाने : : कोंबडी : ____________

उत्तर: किडे

15. बेडूक : किडे : : डास : ____________

उत्तर: रक्त

16. गरुड : मांस : : पोपट : ____________

उत्तर: फळे

IV. 2–3 वाक्यांत उत्तर द्या: (6 गुण) **(3 x 2 = 6)**

17. खालील प्राण्यांचे गट करा – शाकाहारी, मांसाहारी, सर्वभक्षी

वाघ, कुत्रा, गाय, मांजर, हरण, बिबट्या, म्हैस, अस्वल

उत्तर:

शाकाहारी – गाय, हरण, म्हैस
मांसाहारी – वाघ, बिबट्या
सर्वभक्षी – कुत्रा, मांजर, अस्वल

18. तुमचा एक मित्र नीट वाढलेला नाही. त्याला कोणते अन्न द्यायला हवे?

उत्तर: त्याला दूध, अंडी, डाळी, फळे आणि भाज्यांचे अन्न द्यायला हवे जे पोषणमूल्यांनी भरलेले असते.

19. जे लोक अशक्त व लवकर थकतात, त्यांना कोणत्या पोषणतत्त्वांची कमतरता असते?

उत्तर: त्यांना प्रथिने, लोह आणि ऊर्जा देणाऱ्याअन्नतत्त्वांची कमतरता असते.

V. 4–5 वाक्यांत उत्तर द्या: (4 गुण)

20. आपण विविध प्रकारचे अन्न खावे. का?

उत्तर : आपल्या शरीराला वेगवेगळया पोषणतत्त्वांची गरज असते. एकाच प्रकारचे अन्न खाल्ल्यास सर्व पोषकतत्त्व मिळत नाहीत. म्हणून फळे, भाज्या, धान्य, डाळी, दूध, मांस इत्यादी अन्न प्रकार खाणे आवश्यक आहे. यामुळे आपले आरोग्य चांगले राहते.

पाठ ७ – आपले स्वयंपाकघर

I. खालील गटात न बसणारे शब्द ओळखा व लिहा: (4 गुण) **(4 x 1 = 4)**

1. लिंबू, पाणी, साखर, कुकर

→कुकर (इतर अन्नपदार्थ आहेत)

2. दगड, तांदूळ, पाणी, मीठ

→ दगड (इतर अन्नपदार्थ आहेत)

3. गहू पीठ, पाणी, मीठ, केरोसीन

→केरोसीन (इंधन आहे, इतर अन्न घटक आहेत)

4. कॉफी पावडर, तांदूळ, साखर, दूध

→ सर्व योग्य आहेत (पण वापराच्या संदर्भानुसार दूध इतरांपेक्षा भिन्न आहे)

II. खालील अन्न बनवण्यासाठी लागणाऱ्या वस्तू लिहा: (3 गुण) **(3 x 1 = 3)**

5. जेवणासाठी – ____________________

उत्तर : ताट, चमचा

6. स्वयंपाकासाठी ________________________

उत्तर : कुकर, भांडी, गॅस

7. चपातीसाठी __________________________

उत्तर : पोळपाट, लाटणं

III. 1–2 वाक्यांत उत्तर द्या: (8 गुण) **(4 x 2 = 8)**

8. शिजवून खाल्ली जाणारी तीन भाजीपाला वस्त्रे (भाज्या) सांगा:

उत्तर: वांगी, कारले, फ्लॉवर

9. स्वयंपाकासाठी वापरली जाणारी तीन इंधने सांगा:

उत्तर: गॅस, लाकूड, केरोसीन

10. तुमच्या घरी स्वयंपाक करताना वापरल्या जाणाऱ्या पाच वस्तूंची नावे लिहा:

उत्तर: कुकर, कढई, झार, गॅस, फोडणीचे भांडे

11. तुम्हाला माहीत असलेल्या एखाद्या पाककृतीची टिप लिहा:

उत्तर: भात मऊसर हवा असेल तर त्यात थोडेसे तूप टाका. किंवा – पोळी मऊ हवी असल्यास कणकेत दूध किंवा दही टाका.

पाठ 8 – चला आपण घर बांधूया

I. खालील घर बांधण्यासाठी लगणार्या सामग्रीची नावे लिहा: **(4 x 2=8)**

1. झोपडी ______________________________

उत्तर : गवत, लकूड

2. तंबू ____________________________

उत्तर : कापड, दोरी

3. विटांचे घर ________________________________

उत्तर : विटा, सिमेंट, लोखंड

4. टेरेस घर ____________________________

उत्तर : विटा, सिमेंट, लोखंड, कांक्रिट

II. खालील वस्तूंचे उपयोग जुळवा आणि लिहा: (3 गुण) **(3 x 1 = 3)**

12. सिमेंट – छप्पर / छतासाठी
13. झाड – भिंत बांधण्यासाठी
14. टाईल्स – दरवाजा करण्यासठी

III. मी कोण आहे? (3 गुण) **(3 x 1 = 1)**

15. मी कायमस्वरूपी घर नाही, मला एका जागेवरून दुसऱ्या जागेला नेणे सोपे आहे.
    उत्तर: तंबू
16. मला बांधण्यासाठी अनेक वस्तू लागत नाहीत. मी खूप सोपी असते.
    उत्तर: झोपडी
17. मी ऊन, पाऊस, वारा सहन करू शकते. मला सर्वाधिक लोक पसंत करतात.
    उत्तर: सिमेंटचे पक्के घर

IV. १–२ वाक्यांत उत्तर द्या: (6 गुण) **(3 x 2 = 6)**

18. तुम्हाला घर का आवश्यक आहे?
    उत्तर: घर आपल्याला सुरक्षेसाठी, विश्रांतीसाठी, राहण्यासाठी आणि हवामानापासून संरक्षणासाठी आवश्यक आहे.
19. घर बांधण्यासाठी कोणते साहित्य लागते?
    उत्तर: वीट, वाळू, सिमेंट, लाकूड, लोखंड
20. तुम्ही पाहिलेली तीन प्रकारची घरे लिहा.
    उत्तर: झोपडी, तंबू, पक्के सिमेंटचे घर

पाठ 9 – सुंदर घर

I. बरोबर – चूक ओळखा: (3 गुण) **(3 x 1 = 3)**

1. घर दररोज झाडले पाहिजे.

    ☐ बरोबर

2. घरात काहीही न खाता स्वयंपाक करावा.

    ☐ चूक

3. घराची खिडक्या व दारे कायम बंद ठेवावी.

    ☐ चूक

II. १–२ वाक्यांत उत्तर द्या: (10 गुण) **(5 x 2 = 10)**

4. चांगल्या घराची तीन वैशिष्ट्ये लिहा.
    उत्तर: घर स्वच्छ, हवेशीर आणि सुरक्षित असावे.
5. तुम्हाला घर का हवे आहे?
    उत्तर: घर आपल्याला पावसापासून, उन्हापासून व थंडीपासून संरक्षण करते. ते आपल्या कुटुंबाचे
    निवासस्थान असते.
6. घर सजवण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या पाच वस्तूंची नावे लिहा.
    उत्तर: रांगोळी, रंग, फुले, फुलदाण्या, पडदे
7. कोणत्या तीन प्रसंगी आपण घर सजवतो?
    उत्तर: दिवाळी, वाढदिवस, लग्नसमारंभ
8. तुम्ही सुंदर घराचे चित्र काढून रंगवू शकता का?
    उत्तर: होय, मी घराचे चित्र काढून त्याला रंग भरू शकतो/शकते.
    (टीप: इथे विद्यार्थी स्वतः चित्र काढतात.)

पाठ 10 – आपली ज्ञानेंद्रिये

I. योग्य जोडया जुळवा: (5 गुण) **(5 x 1 = 5)**

1. डोळा	चव	पाहणे
2 कान	स्पर्श	ऐकणे
3.नाक	पाहणे	वास
4.जीभ	ऐकणे	चव
5 त्वचा	वास	स्पर्श

II. खालील कार्यांसाठी वापरली जाणारी ज्ञानेंद्रिये लिहा: (3 गुण) **(3 x 1 = 3)**

6. अन्न गरम आहे की नाही हे कसे समजते?
   उत्तर: त्वचेमुळे
7. वाहनांच्या आवाजाची ओळख कशी पटते?
   उत्तर: कानामुळे
8. फुलाचा सुगंध ओळखण्यासाठी कोणते इंद्रिय लागते?
   उत्तर: नाक

III. बरोबर – चूक ओळखा: (5 गुण) **(5 x 1 = 5)**

9. TV बघत वाचले पाहिजे. ☐ चूक
10. फळे व भाज्या खाल्ल्यास त्वचेचे आरोग्य टिकते. ☐ बरोबर
11. कानात काडी किंवा सुई घालून साफ करावं. ☐ चूक
12. अतिशय गरम अन्न खाणे योग्य नाही. ☐ बरोबर
13. मित्राच्या कानात मोठा आवाज करावा. ☐ चूक

IV. १–२ वाक्यांत उत्तर द्या: (6 गुण) **(3 x 2 = 6)**

14. आपल्याकडे किती ज्ञानेंद्रिये आहेत? ती कोणती?
    उत्तर: आपल्याकडे ५ ज्ञानेंद्रिये आहेत – डोळे, कान, नाक, जिभ, त्वचा
15. ज्ञानेंद्रिये म्हणजे काय? ती काय कार्य करतात?
    उत्तर: ज्ञानेंद्रिये म्हणजे आपल्याला ज्ञान देणारी इंद्रिये. ती पाहणे, ऐकणे, वास घेणे, चव ओळखणे, स्पर्श जाणणे अशी कार्य करतात.
16. ज्ञानेंद्रिये म्हणजे काय?
    उत्तर: जी इंद्रिये आपल्या शरीराला बाह्य जगाचे ज्ञान देतात, त्यांना ज्ञानेंद्रिये म्हणतात.

पाठ 11. दातांचे महत्व

I. योग्य जोड्या जुळवा: **(3 x 1 = 3)**

1. अन्न तुकडे होण्यासाठी - दाढा
2. अन्न फाडूण खाण्यासाठी - कात्रेदात
3. अन्न बारीक करण्यासाठी - सुळेदात

II . रिकाम्या जागा भरा: **(3 x 1 = 3)**

(32 , कायमचे दात , दुधाचे दात)

4. १ ते ६ वर्षांच्या मुलांमध्ये ______________ दात असतात. (दुधाचे)

5. दुधाचे दात पडल्यावर त्यांच्या जागी येणारे दात म्हणजे _________(कायमचे दात)

6. प्रौढ व्यक्तींकडे एकूण _____________ दात असतात. (32)

III . योग्य, अयोग्य ओळखा **(4 x 1 = 4)**

7. दात दिवसातून दोन वेळा स्वच्छ केले पाहिजेत . ✓
8. दात चेहऱ्याचे सौंदर्य घालवतात . ✗
9. गोड खाल्ल्यानंतर दात स्वच्छ केले पाहिजेत . ✓
10. दातांमधील फटी काडी किंवा पिनने स्वच्छ कराव्यात. ✗

IV . कोणते दात कोण्त्या कामासाठी उपयोगी पडतात

11. खोबरे चावण्यासाठी - कात्रेदात
12. ऊस खाण्यासाठी - दाढा
13. सफरचंद चावण्यासाठी - सुळे दात

V. दोन वाक्यात उत्तरे द्या. **(2 x 2 = 4)**

14. दातांचे किती प्रकार आहेत ?

उत्तर : तीन प्रकारचे -कात्रे दात, सुळे दात आणि दाढ

15. या प्रकारांचे कार्य काय आहे ?

उत्तर : सुळे दात चावून खाण्यासाठी, कात्रेदात कापण्यासाठी, दाढा चघळण्यासाठी

पाठ 12 धोका - अपघात

१ .बरोबर – चूक ओळखा: **(4 x 1 = 4)**

1. बसमध्ये चढताना रांगेत उभे राहिले पाहिजे . ✓
2. वाहनात बसून खिडकीतून हात बाहेर काढू नये . ✓
3. कानात काडी घालणे ✗
4. वाहनात बसून मोठ्याने आवाज करू नये . ✓

२ .रिकाम्या जागा भरा:

(चिमटा, मोकळया जागेत, मोठ्यांची मदत घ्यावी, काळजी घेणे, अपघात होतो) **(5 x 1 = 5)**

5. घाईगडबडीमुळे ______________________________ (अपघात होतो.)
6. अपघात टाळण्यासाठी ______________________ (काळजी घ्यावी लागते.)
7. गरम भांडी काढण्यासाठी ____________________ (चिमटा)
8. पोहायला शिकण्यासाठी ________________ (मोठ्यांची मदत घ्यावी.)
9. पतंग उडवताना _____________________ (मोकळया जागेत जावे.)

III. जोड्या जुळवा **(5 x 1 = 5)**

10. खेळणे	–	बँक
11. वाहन संचार	–	झेब्रा पट्टा
12. रांग	–	मैदान
13. रस्ता ओलांडणे		मोठ्यांची मदत
14. फटाके	–	रस्ता

IV .दोन वाक्यात उत्तरे द्या:

15. जेव्हा जमिनीवर तेल सांडते तेव्हा काय कराल ?

उत्तर : लगेच पुसून टाका आणि खबरदारी घ्या.

16. ब्लेडने पेन्सिल टोक करू नये का ?

उत्तर : यामुळे हात कापू शकतो.

17. वाहन चालू असताना त्यात चढू नये का ?

उत्तर : यामुळे अपघात होऊ शकतो.

पाठ क्रमांक: 13– सुविधा आमच्यासाठी

I. योग्य पर्याय निवडा आणि लिहा. **(3 x 1 = 3)**

1) ग्रंथालयात काय असते?

A) भाजीपाला B) पुस्तके C) खाऊ D) फळे

1. B) पुस्तके

2) बस कुठे असतात?

A) बसस्थानक B) रेल्वे स्टेशन C) विमानतळ D) ऑटो स्थानक

A) बसस्थानक

3) खालीलपैकी कोणती सार्वजनिक सुविधा नाही?

A) रुग्णालय B) घर C) उद्यान D) ग्रंथालय

3 B) घर

II. एका वाक्यात उत्तर द्या. **(7 x 1 = 7)**

4) आपण पाहिलेल्या ठिकाणांची नावे लिहा.

4. शाळा, रुग्णालय, पोस्ट ऑफिस

5) तुम्हाला माहीत असलेल्या सार्वजनिक ठिकाणांची नावे लिहा.

5. उद्यान, रुग्णालय, बसस्थानक

6) आपण उद्यानात का जातो?

6. खेळण्यासाठी आणि फिरण्यासाठी

7) नळ गळत असेल तर आपण काय करावे?

7. नळ बंद करावा आणि मोठ्यांना सांगावे

8) सार्वजनिक शौचालयात वास येत असल्यास आपण काय करावे?

8. स्वच्छतेसाठी जबाबदार अधिकाऱ्यांना सांगावे

9) तुम्ही तुमच्या भागातील ग्रंथालयात गेले आहात का?

9. होय / नाही (उत्तर विद्यार्थ्यावर अवलंबून आहे)

10) तुमच्या भागातील बसस्थानक कसे आहे?

10. स्वच्छ आणि लोकांसाठी उपयुक्त आहे

III. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तर द्या. **(5 x 2 = 10)**

11) आपल्या भागातील ग्रंथालयात आपण कोणते नियम पाळता?

11. शांती राखतो, पुस्तके फेकत नाही

12) आपण पाहिलेले उद्यान कसे होते, दोन ओळींमध्ये लिहा.

12. उद्यान स्वच्छ, हिरवेगार आणि सुंदर होते

13) तुम्हाला आवडते ठिकाण कोणते? का?

13. मला उद्यान आवडते कारण तिथे खेळता येते

14) सार्वजनिक ठिकाणांचे रक्षण कोण करतो? माहिती द्या.

14. नगरपालिका किंवा ग्रामपंचायत

15) सार्वजनिक सुविधा का आवश्यक आहेत?

15. कारण त्या आपले जीवन सोपे करतात

IV. चित्रात दाखवलेल्या सार्वजनिक सुविधा ओळखा आणि त्यांची नावे लिहा.

16)

17)

18)

19)

20)

या चित्रात दाखवलेल्या सार्वजनिक सुविधा आणि त्यांची नावे खालीलप्रमाणे आहेत:

16. पाण्याचा टाकी – पाण्याचा पुरवठा करणारी सोय
17. शाळा – शैक्षणिक संस्था
18. वाचनालय (लायब्ररी) – वाचन व अभ्यासाची सुविधा
19. रुग्णालय – आरोग्य सेवा सुविधा
20. खेळाचे मैदान – मनोरंजन आणि व्यायामाची जागा

पाठ क्र. १४ – वाहतुकीची साधने

I. एका वाक्यात उत्तर द्या. **(3 x 1 = 3)**

1) सर्वात वेगाने जाणारे वाहन कोणते?

A) बैलगाडी B) सायकल C) कार D) रेल्वे

1. D) रेल्वे

2) यापैकी कोणते वाहन पाण्यावर चालते?

A) बस B) रेल्वे C) विमान D) जहाज

2. D) जहाज

3) कोणते वाहन सर्वाधिक लोकांना वाहून नेऊ शकते?

A) रिक्षा B) विमान C) कार D) सायकल

3. B) विमान

II. दोन वाक्यांत उत्तर द्या **(3 x 2 = 6)**

4) तुम्ही कोणकोणत्या वाहनांमध्ये प्रवास केला आहे, त्यांची नावे लिहा.

4. बस, सायकल, रिक्षा, ट्रेन

5) लोक सामान वाहून नेण्यासाठी कोणती वाहने वापरतात?

5. ट्रक, टेम्पो, रेल्वे

6) आपण इतर देशांत प्रवास करण्यासाठी कोणती वाहने वापरतो?

6. विमान, जहाज

III. खालील चित्रामध्ये कोण काय काम करतो ते लिहा: (5 x 1 = 5)

7.बस चालक

7

8

8 रिक्षा चालक

9 बस कंडक्टर

10. सफाई कामगार

10

11

. 11. हमाल

12. हो, आमच्या गावात रेल्वे स्थानक आहे.

बस आणि रेल्वे स्थानकांवर प्रवाशांचे मार्गदर्शन, तिकीट विक्री, स्वच्छता आणि

12) आपल्या गावात रेल्वे स्थानक आहे का?

12 हो

13) तुम्ही रेल्वे स्थानक पाहिले आहे का?

13 **हो, मी रेल्वे स्थानक पाहिले आहे.**

14) तुम्ही रेल्वेने प्रवास केला आहे का?

14 **हो, मी रेल्वेने प्रवास केला आहे.**

IV. **खालील प्रश्नांची दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे द्या.**

15) बस आणि रेल्वे स्थानकांवर कामगारांची गरज का असते?

सुरक्षा यासाठी कामगारांची गरज असते.

16) आपल्या गावातील बस स्थानकावर तुम्ही काय पाहिले आहे?

बस स्थानकावर मी तिकीट खिडक्या, प्रतीक्षा करणारे प्रवासी, वेळापत्रक फलक आणि बसेस पाहिल्या आहेत.

पाठ क्र. 15 –संपर्क पत्राद्वारे

I. योग्य पर्याय निवडा व लिहा **(4 x 1 = 4)**

1) संजयच्या घरातल्या मुलांनी टीव्हीवर काय पाहिले?

A) क्रिकेट B) सिनेमा C) मालिका D) बातम्या

D) बातम्या

2) पंचाने दोन्ही हात वर करून कोणती खूण दाखवली?

A) आऊट B) 4 धावा C) वाईड D) 6 धावा

2. D) 6 धावा

3) पत्रे लोकांपर्यंत कोण पोहोचवतो?

A) टपाल कर्मचारी B) ड्रायव्हर C) पोलिस D) डॉक्टर

A) टपाल कर्मचारी

4) क्रिकेटमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या दोन खुणा (संकेत) लिहा.

आऊट, 6 धावा

II. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या **(6 x 2 = 12)**

5) जलद पत्र सेवांचे दोन प्रकार लिहा.

5) स्पीड पोस्ट, कोरिअर सेवा

6) मनी ऑर्डर म्हणजे काय?

6) पैसे पाठवण्याची एक टपाल सेवा

7) पार्सल म्हणजे काय?

7) वस्तू पाठवण्यासाठीचा टपाल पाकिट

8) द्रविडकडे पत्र केव्हा पोहोचते?

8) दुसऱ्या दिवशी

9) लोक पत्रे का लिहितात?

9) माहिती देण्यासाठी किंवा संपर्कासाठी

10) तुम्ही पाहिलेल्या टपाल कार्यालयाबद्दल लिहा.

10) स्वच्छ होते, तिथे पत्रपेटी व कर्मचारी होते

III. खाली दिलेल्या चित्रांकडे पाहा आणि त्यांचे कार्य लिहा **(5 x 1 = 5)**

11

12

13

14

15

खाली दिलेल्या चित्रांनुसार योग्य नावे:

11. पोस्ट बॉक्समध्ये पत्र टाकणारी व्यक्ती
12. पत्र टाकणारा वृद्ध
13. टपाल कर्मचारी
14. वाहतूक साधने (टपाल वाहतूक करणारे विमान व ट्रक)
15. पत्र वितरित करणारा पोस्टमन

पाठ क्र. 16 – दीपाच्या घराण्याची वंशावळ

I. खालील प्रश्नांची उत्तरे एका वाक्यात लिहा **(6 x 1 = 6)**

1) आई आपल्या मुलाच्या कोणत्या गरजा पूर्ण करते?

1. अन्न, कपडे, आणि प्रेम देते.

2) वंशवृक्ष म्हणजे काय? ते कसे दिसते?

2. वंशवृक्ष म्हणजे कुटुंबातील सदस्यांची माहिती दाखवणारा चार्ट आहे. तो झाडासारखा दिसतो.

3) तुझ्या घरात कोण कोण आहे?

3. आई, वडील, आजी, आजोबा, आणि भाऊ.

4) राधाने मुलाला कसे शांत केले?

4. प्रेमाने समजावले.

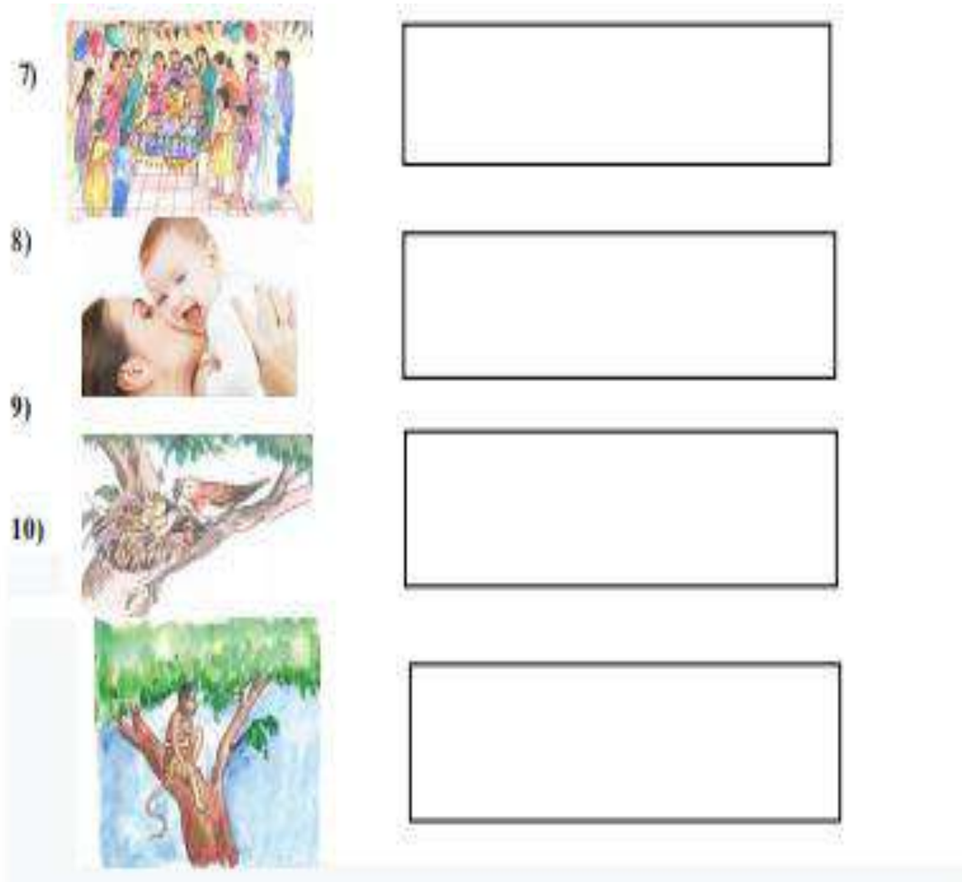
5) तुझ्या कुटुंबातील कोणाशी तू साधर्म्य ठेवतोस/ठेवतेस?

5. माझ्या आईसारखा/आईसारखी.

6) कुटुंबातील सदस्यांमध्ये कोणत्या सारख्या गोष्टी दिसतात?

6. चेहरा, सवयी, आवाज यामध्ये साम्य दिसते.

II. खाली दिलेल्या चित्रांकडे पाहा आणि त्यांचे कार्य लिहा **(4 x 1 = 4)**

II विभाग – योग्य मूल्य निवडा:

7. एकोपा
8. माया
9. सहकार्य
10. संवेदनशीलता

III. खाली कुटुंबातील सदस्यांची चित्रे दिली आहेत. ओळखून सदस्यांची नावे लिहा (4 x 1 = 4)

11)

12)

13)

14)

III विभाग – योग्य व्यक्ती ओळखा:

11. आजोबा
12. वडील
13. बहीण
14. भाऊ

पाठ क्र. 17 – माझा छंद

I. चित्रांकडे पाहा आणि ते काय करत आहेत ते लिहा: (5x1=5)

1)

2)

3)

4)

5)

1) पुस्तक वाचत आहे.

2) चित्र काढत आहे.

3) झाडांना पाणी घालत आहे.

4) गाणे गात आहे.

5) नृत्य करत आहे.

II. दोन वाक्यांमध्ये उत्तर द्या: (5x2=10)

6) छंद म्हणजे काय?

6) छंद म्हणजे आवडीनुसार मोकळ्या वेळात केलेली कृती होय.

7) तुझ्या आवडत्या छंदांची यादी लिहा.

7) मला चित्रकला, वाचन आणि झाडांची निगा राखणे हे छंद आवडतात

8) आपल्या कुटुंबातील सदस्यांचे छंद बघा. ते इथे लिहा.

8) माझ्या आईला शिवणकाम करायला आवडते, आणि वडिलांना पुस्तक वाचायला आवडते

9) तुला आपल्या कुटुंबात कोण व्हायला आवडेल?

9) मला माझ्या आजीसारखे व्हायला आवडेल कारण त्या खूप शिस्तप्रिय आहेत

10) प्रसिद्ध वनस्पतीशास्त्रज्ञ कोण?

10) जगदीशचंद्र बोस, ए. पी. जे. अब्दुल कलाम हे प्रसिद्ध वनस्पतीशास्त्रज्ञ आहेत

III. तीन वाक्यांमध्ये उत्तर द्या: (1x3=3)

11) तू केलेल्या कोणत्याही पाच चांगल्या कृती लिहा

11) मी शाळेतील मैत्रिणीला मदत केली, झाडांना पाणी घातले, पुस्तकं अडचणीत असलेल्या मित्राला दिली, वृद्ध व्यक्तींना रस्ता ओलांडायला मदत केली, आणि पाण्याची बचत केली.

पाठ क्र. 18 हे देखील आपल्या सारखेच

I. येथे तीन प्रसंग दिले आहेत. जर तू त्या प्रसंगात असतोस/असतीस तर तू काय केलं असतंस?

3x1=3

1. ______________________________

उत्तर : मी त्या व्यक्तीला मदत केली असती

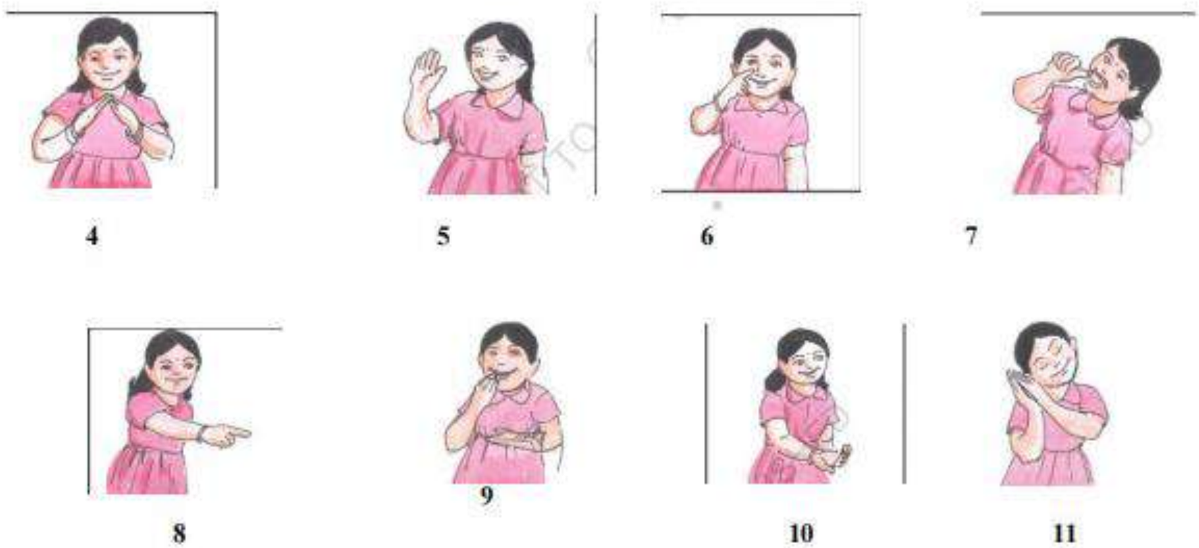
2. ______________________________

उत्तर : मी त्या मुलासोबत मैत्री केली असती

3. _________________________

उत्तर : मी सर्वांना समान वागणूक दिली असती.

II. येथे दिलेल्या चिन्हांचा अर्थ काय आहे? अंदाज लावा. **(8 x 1 = 8)**

4. अपंगांसाठी प्रवेश
5. अपंगांसाठी पार्किंग
6. व्हीलचेअर सुविधा
7. अपंगांसाठी शौचालय
8. श्रवणयंत्र वापरणाऱ्यांसाठी सुविधा
9. डोळयांनी अंध व्यक्तींसाठी मार्ग
10. मूकबधिर व्यक्तीसाठी मदत

11. अपंग सहा
12. य्य केंद्र

III. खालील प्रश्नांची एक वाक्यात उत्तरे द्या. (7 x 1 = 7)

12) कला, साहित्य, संगीत आणि नाटक या क्षेत्रांमध्ये नाव कमावणारी व्यक्ती कोण?

पुत्तराजू गवायी

13) लहानपणी कोणाचे डोळे गेले होते?

पुत्तराजू गवायी यांचे लहानपणी डोळे गेले होते

14) पुत्तराजू गवायींनी कोणती लिपी शिकली?

ब्रेल लिपी

15) पुत्तराजू गवायींनी एकूण किती ग्रंथ लिहिले?

85ग्रंथ लिहिले

16) पुत्तराजू गवायांचे शिष्य कोण होते?

पंडित परशुराम हे त्यांचे शिष्य होते

17) किती विद्यार्थ्यांनी त्यांच्याकडून (पुत्तराजू गवायीं कडून) शिक्षण घेतले?

सुमारे 10000 विद्यार्थ्यांनी त्यांच्याकडून शिक्षण घेतले

18) पुत्तराजू गवायी यांचे निधन केव्हा झाले?

पुत्तराजू गवायी यांचे निधन 2009 मध्ये झाले

पाठ 19. सण आणि जत्रा

I. खालील प्रश्नांची एक वाक्यात उत्तरे द्या. **(6 x 1 = 6)**

1. दिवाळी किती दिवस साजरी केली जाते ?

उत्तर : 4 ते 5 दिवस

2. रमजान कसा साजरा होतो ?

उत्तर : उपवास करून आणि नमाज अदा करून

3. ख्रिसमस कसा साजरा होतो ?

उत्तर : चर्चमध्ये प्रार्थना व सांताक्लॉजच्या भेटी

4. सण आपल्याला एकत्र का आणतात ?

उत्तर : आनंद , प्रेम , आणि ऐक्य निर्माण करतात.

5. जत्रेत काय असते ?

उत्तर : खेळ , झोके , पाळणा , खाण्यापिण्याच्या वस्तू.

6. गावचे सण कोणते ?

उत्तर : यात्रा गाव देवीचा सण पुरुष उत्सव.

II. खालील प्रश्नांची दोन तीन वाक्यात उत्तरे द्या. **(2 x 2 = 4)**

7. तुमच्या घरी कोणते सण साजरे केले जातात ?

उत्तर : संक्रांत, गणपती, दिवाळी

8. सणाच्या दिवशी तुमच्या घरी कोण येतो ?

उत्तर : नातेवाईक , मित्र , शेजारी , भाऊबंदू.

पाठ 20 : माझा एक दिवस

I. रिकाम्या जागा भरा **(5X1=5)**

1.	रामू इयत्तेचा विद्यार्थी ___________ आहे	तिसरी
2.	आपल्याला रोज सकाळी ___________ वाजता उठावे लागते	सहा
3.	शाळेत न येण्याचे कारण तिच्या आईचे ___________ आजार आहे	गंभीर
4.	संध्याकाळी शाळेनंतर वेळेवर ___________ जाणार	घराकडे
5.	शिक्षण हे मुलांचे ___________ आहे	हक्क

II जोड्या जुळवून लिहा (5X1=5)

6.	सकाळी	मदतीला तयार राहावे
7.	योग्य वेळी	रोज अंघोळ करावी
8.	पालकांच्या कामात	लवकर उठावे
9.	प्रत्येक संध्याकाळी	शाळेत जावे
10.	आरोग्य चांगले राहण्यासाठी	त्या दिवसाचे धडे वाचावेत

III योग्य पर्याय निवडा (5X1=5)

11. रामू रोज सकाळी ___________________________

    1) शाळेला जातो   2) लवकर उठतो   3)मित्राबरोबर खेळतो

12. सुमा आईला आजार असल्याने ___________________________जाते

    1) भाजी विकायला   2)ती तिची काळजी घेत होती   3)खेळायला

13. संध्याकाळी रामू ___________________________

    1) टीव्ही बघतो   2) मित्रासोबत खेळतो   3)झोपतो

14. प्रत्येक मुलांना आरोग्य राहण्यासाठी ___________________________ गरजेचे आहे

    1) झोप   2) अक्षरज्ञान   3) काम

15. रात्री जेवल्यानंतर दररोज ___________________________ ब्रश करावे

    1) दात   2) पाय   3)चेहरा

IV. दोन तीन वाक्यात उत्तरे द्या **(5X2=10)**

16. रामूच्या दैनंदिन कामाची यादी

    उत्तर : उठणे ,आंघोळ करणे , नाश्ता करणे , शाळेला जाणे , अभ्यास करणे

17. सुमा शाळेत का येऊ शकली नाही?

    उत्तर : आई आजारी होती म्हणून ती घरी राहिली

18. मुले शाळेत गेली नाहीत तर भविष्यात काय समस्या येतात?

    उत्तर : अज्ञान कामधंद्याचा अभाव

19. मुलांच्या संरक्षणासाठी सरकारने काय कायदे केले?

    उत्तर : शिक्षणाच्या हक्काचा कायदा

20. लहान वयात मुलांनी काम करायला गेल्यास काय समस्या निर्माण होतात?

    उत्तर : शिक्षण बंद आरोग्यावर परिणाम

पाठ 21 लपंडाव एक खेळ

I. जोड्या जुळवा **(5X1=5)**

1. कॅरम	बाहेर खेळला जाणारा खेळ
2. लगोरी	दोरीचा उपयोग करून खेळला जाणारा खेळ
3. दोरी उडी	बोर्ड उपयोग करून खेळला जाणारा खेळ
4. गोट्या	बाहेर खेळला जाणारा खेळ
5. सापशिडी	घरातील खेळ

II. रिकाम्या जागा भरा **5X1=5)**

6.	आपले मनोरंजन ________ मधून होते.	खेळामधून
7.	स्टेडियम किंवा घरात खेळले जाणारे खेळांना ________ म्हणतात.	घरातील खेळ
8.	मैदानी जागेत खेळले जाणारे खेळ ________ म्हणतात.	मैदानी खेळ
9.	खेळामुळे आपले आरोग्य सुधारते ________ व ________	शारीरिक व मानसिक
10.	हे घरातील खेळाचे उदाहरण आहे ________ व ________	कॅरम व बुद्धिबळ

III. योग्य पर्याय निवडा **(5X1=5)**

11.	घरातील खेळाचे उदाहरण ________	कॅरम
12.	दोरी वापरून खेळला जाणारा खेळ ________	दोरी उडी
13.	मैदानी खेळाचे उदाहरण ________	कबड्डी
14.	खेळाचा एक फायदा ________	मन ताजेतवाने होते
15.	मुलांनी शेवटी निवडलेला खेळ ________	दोरी ओढणे

IV. दोन तीन वाक्यात उत्तरे द्या **(3X2=6)**

16. आपण मनोरंजन कोठून मिळवतो

    उत्तर : पुस्तक खेळ टीव्ही

17. तुम्ही टीव्हीवर पाहिलेले चार खेळ

    उत्तर : कबड्डी खो-खो क्रिकेट फुटबॉल

18. खेळ खेळण्याचे फायदे

    उत्तर : आरोग्य सुधारते मानसिक स्वास्थ्य एकता निर्माण होते

19. तुम्हाला माहिती असलेले दहा घरगुती आणि मैदानी खेळ लिहा

    उत्तर : घरगुती खेळ ड्रॉईंग शब्दकोडे बुद्धिबळ लुडो कॅरम

    मैदानी खेळ फुटबॉल कबड्डी खो-खो क्रिकेट लगोरी

पाठ 22 एका मडक्याची गोष्ट

I. गटात न जुळणारे शब्द ओळखा आणि त्या शब्दाला गोल करा **(5X1=5)**

1. मडकी कुंभ दीप एक्वागार्ड
2. मडकी माती गॅस कुंभाराचे चक्र
3. मडकी ग्लास बादली घागर

II. रिकाम्या जागा भरा **(5X1=5)**

4. मडके __________ पासून बनवली जातात. माती
5. पूर्वी मडकी __________ बनविली जात हाताने
6. मडकी बनवण्याच्या करेला __________ म्हणतात कुंभारकाम

III. जोड्या जुळवा **(5X1=5)**

7.	माती	स्वयंपाक
8.	काचेची भांडी	कुंभाराचे चक्र
9.	कुंभार	साठवणूक
10.	फिरवण्याचे चाक	मडके
11.	पाणी व धान्य	मडके बनविण्यासाठी

IV. दोन तीन वाक्यात उत्तरे द्या **(4X2=8)**

12. मडकी कशापासून बनवतात?
    माती पाणी यांच्या साह्याने
13. मडकी चा उपयोग काय आहे?
    पाणी साठवण्यासाठी पाणी थंड ठेवण्यासाठी धान्य साठवण्यासाठी
14. तांब्या म्हणजे काय?
    धातूचे किंवा मातीचे भांडे
15. मडकी कोण तयार करतो?
    कुंभार

V. तीन चार वाक्यात उत्तरे द्या **(4X2=8)**

16. पूर्वीच्या महत्त्वाच्या शोधांची नावे?
    चाक शेती मडके आग
17. भांड्यामध्ये झालेला बदल समजावून सांगा.
    आधी मातीची नंतर धातूची आणि आता स्टील प्लास्टिक व काच

पाठ 23 पृथ्वी आपले घर

I. रिकाम्या जागा भरा **(5X1=5)**

1. पृथ्वीचा आकार ____________ फळासारखा आहे — संत्रा
2. सूर्य ____________ दिशेने उगवतो — पूर्व
3. आपण ____________ नावाच्या ग्रहावर राहतो — पृथ्वी
4. पृथ्वीच्या दोन्ही टोकांना ____________ म्हणतात — ध्रुव
5. पृथ्वीच्या मॉडेल म्हणजे ____________ — ग्लोब

II. जोड्या जुळवा **(5X1=5)**

6.	पूर्व	सूर्य मावळायची दिशा
7.	पश्चिम	पृथ्वीचा उपग्रह
8.	सूर्य	संत्र्यासारखा
9.	पृथ्वीचा आकार	सूर्य उगवायची दिशा
10.	चंद्र	तारा

III. योग्य पर्याय निवडा **(5X1=5)**

11. पृथ्वीवर आडव्या रेषा म्हणजे ____________
    1) रेखांश 2) अक्षांश 3) ध्रुव — अक्षांश
12. उभ्या रेषा म्हणजे ____________
    1) अक्षांश 2) रेखांश 3) पश्चिम — रेखांश
13. पृथ्वीवर टक्के पाणी ____________ आहे
    1) 52% 2) 83% 3) 71% — 71%
14. पावसाळ्यात हवामान कसे असते?
    1) ढगाळ 2) रात्र 3) थंडी — थंडी
15. उत्तर व पूर्व यामधील दिशा ____________
    1) आग्नेय 2) वायव्य 3) ईशान्य — ईशान्य

IV. दोन तीन वाक्यात उत्तरे द्या **(5X2=10)**

16. आपण पूर्वेकडे तोंड करून उभे राहिलो तर डावीकडे आणि उजवीकडे कोणत्या दिशा असतात

 उत्तर : उजवीकडे दक्षिण डावीकडे उत्तर

17. पावसाळ्याच्या हवामानाचे वर्णन करा.

 उत्तर : ढगाळ ओलसर हवामान थंडी

18. उन्हाळ्याचे फायदे.

 उत्तर : फळे पिकतात भरपूर सूर्यप्रकाश मिळतो सुकवण्यासाठी उपयुक्त

19. गांडूळाचे फायदे सांगा.

 उत्तर : जमिनीची सुपीकता वाढवतो

20. ग्लोब ची आकृती काढा व अक्षांश रेखांश दाखवा

पाठ 24 नकाशा

I. जोड्या जुळवा **(5X1=5)**

1. फळा	उत्तर दिशेस
2. वर्गाचे दरवाजे	दक्षिण दिशा
3. कचरापेटी	पूर्व
4. खिडक्या	पश्चिम
5. कार्डे लावलेले	दक्षिण उत्तर

II. एका वाक्यात उत्तरे द्या **(5X1=5)**

6. वर्गाचा नकाशा __________ तयार करतो — शिक्षक
7. आपल्या आजूबाजूचा भाग कागदावर दर्शवणे म्हणजे __________ — नकाशा
8. पृथ्वीच्या आकाराचा गोल आकृती म्हणजे __________ — ग्लोब
9. नकाशात थोडक्यात चित्र वापरतात __________ — प्रतीक
10. सामान्यतः नकाशावर वरचा भाग __________दिशा दर्शवतो — उत्तर

III. योग्य पर्याय निवडा **(5X1=5)**

11. नकाशामुळे कशाची माहिती मिळते?
    1) ठिकाण 2) शब्द 3) उत्तर — ठिकाण
12. नकाशात पाणी कोणत्या रंगाने दर्शविले जाते?
    1) काळा 2) लाल 3) फिकट निळा — फिकट निळा
13. नकाशा तयार करताना काय लक्षात घ्यावे
    1) झाडे 2) दिशा 3) वर्गखोली — दिशा
14. आपली शाळा आपल्या गावाच्या कोणत्या दिशेस आहे
    1) उत्तर 2) पूर्व 3) पश्चिम 4) दक्षिण
15. मुख्याध्यापकाचा वर्ग आपल्या वर्गाच्या कोणत्या दिशेस आहे.
    1) उत्तर 2) पूर्व 3) पश्चिम 4)दक्षिण

IV. दोन तीन वाक्यात उत्तरे द्या **(5X2=10)**

16. नकाशा म्हणजे काय?

    उत्तर : पृथ्वीच्या भागांचे प्रतिकात्मक चित्र

17. नकाशाचा उपयोग

    उत्तर : दिशा ओळखण्यासाठी स्थान समजण्यासाठी

18. नकाशातील रेषा काय दर्शवतात

    उत्तर : रस्ते सीमा नद्या

19. नकाशातील वरचा भाग कोणती दिशा दर्शवतो

    उत्तर : उत्तर

20. आपल्या वर्गाचा नकाशा काढा आणि रंग भरा

पाठ 25 माझा जिल्हा तुझा जिल्हा

I. रिकाम्या जागा योग्य शब्दाने भरा (5X1=5)

1. आपण रहात असलेली जागा ____________म्हणतात — जिल्हा
2. प्रत्येक जिल्ह्याला एक प्रमुख ____________ असतो — मुख्यालय
3. जिल्हा जिल्ह्याचा प्रमुख ____________ असतो — जिल्हाधिकारी
4. जिल्ह्यात शांती व कायदा राखण्यासाठी ____________विभाग मदत करतो — पोलीस
5. ग्रामीण लोक ____________वर अवलंबून असतात — शेती

II. जोड्या जुळवा (5X1=5)

6.	अनेक होबळी	धारवाड
7.	अनेक तालुके	तालुका केंद्र
8.	कर्नाटकातील जिल्हे	ऊस
9.	माझ्या शेजारील जिल्हा	जिल्हा केंद्र
10.	माझ्या जिल्ह्याची अर्थ पीक	31

III. गटात न जुळणारे शब्द ओळखा (5X1=5)

11.	मैसूर	भारत	विजयनगर	चित्रदुर्ग	(भारत देश इतर जिल्हे)
12.	शृंगेरी	मूळयनगिरी	बेलूर	होरनाडू	मूळयनगिरी
13.	भात	मका	मिरी	बाजरी	मिरी
14.	बेळगावी	विजयपूर	धारवाड	चिक्कोडी	चिकोडी
15.	शेतकरी	बांधकाम मजूर	कुंभार	मेस्त्री	शेतकरी

IV. दोन वाक्यात उत्तरे द्या (5X2=10)

16. जिल्हा म्हणजे काय?

    उत्तर : तालुका गावाचा समूह प्रशासकीय एकक

17. शेजारील जिल्ह्याची नावे लिहा

    उत्तर : विजयपूर धारवाड उत्तर कन्नड कलबुर्गी

18. ग्रामीण भागातील दोन प्रमुख व्यवसाय

उत्तर : शेती दुग्ध व्यवसाय

19. आपल्या जिल्ह्यातील प्रमुख नद्या

उत्तर : घटप्रभा कृष्णा

20. जिल्ह्यातील महत्त्वाची दर्शनीय स्थळे

उत्तर : बेळगावी गोकाकचा धबधबा हीडकल डॅम